

Izbaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays

PROSVETA

Uredniški in upravniški prostori:
2657 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXXVII Cena lista je \$6.00 Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO 23, ILL., TOREK, 20. FEBRUARJA (FEB. 20), 1945 Subscription \$6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 36
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Boj za posest strateškega japonskega otoka se nadaljuje z vso srditostjo

Rusi udri v Grudziadz, trdnjasko mesto ob reki Visli, v prodiranju proti Gdansk. Enote maršala Koneva zasedle Sagan, križišče šestih železnic, 86 milj od Berlina. Jeklen obroč okrog nemške sile 200,000 vojakov v Vzhodni Prusiji se zožil.—Kolone tretje in sedme ameriške armade udre v Nemčijo v dveh krajih. Feldmaršal Montgomery omenja priprave za novo ofenzivo.—Manilski zaliv odprt ameriškim ladjam

GUAM, PACIFIC, 19. febr.—Ameriški pomorščaki, ki so invadirali japonski otok Iwo, so pridobili 600 jardov daleč od obrežja in se približali tamkajšnjemu letališču, poročajo glavni stan ameriške bojne mornarice. Japonci se divje branijo in so vrgli svojo silo proti ameriškim silam. Izbube pomorščakov so "precejšnje".
Invazijski napad podpirajo ameriške bojne ladje, ki iz svojih topov bruhaajo ogenj na sovražnika. Otok Iwo, ki leži 675 milj od japonske celine in 750 milj od japonske prestolnice, je važnega pomena za bodoče vojne operacije proti Japoncem.

London, 19. febr.—Ruske čete so udre v Grudziadz, trdnjasko mesto ob reki Visli, v prodiranju proti Gdansk, luki ob Baltičkem morju, 57 milj severno. Druge sovjetske sile so okupirale Naumburg, vojaško trdnjavo ob reki Queis, 16 milj severovzhodno od Goerlitz, drugega največjega mesta v Šleziji.
Istočasno so kolone maršala Koneva, ki prodirajo proti Berlinu z južnovzhodne strani, zasedle Sagan, križišče šestih železnic, 86 milj južnovzhodno od nemške prestolnice. Čez dva tisoč Nemcev je padlo v bitki z Rusi za posest Sagana.

Armada maršala Koneva je okupirala in konsolidirala zasedene v pozicije v provinci Brandenburg. Berlin je priznal, da so Rusi prekoračili reko Bober v kraju, kjer se izteka v reko Oder, in osvobodili več ruskih, ameriških in britskih vojnih ujetnikov, ki so se nahajali v taborišču pri Saganu.
Moskva poroča, da je nemško poveljstvo zagnalo nove divizije v akcijo, da ustavi ali vsaj zavre prodiranje ruskih sil proti Dresdenu, glavnemu mestu Saksonske. To leži 66 milj zapadno od Naumburga, katerega so Rusi okupirali. Sovjetske čete so zasedle tudi Rauscho, strateško mesto, 60 milj severovzhodno od Dresdenu.

Tretja ruska armada je zožila jeklen obroč okrog nemške sile v Vzhodni Prusiji. V Koenigsbergu, glavnem mestu, in okolici je nemška sila okrog 200,000 vojakov v pasti in nevarnosti uničenja. Berlin poroča, da je sto ruskih divizij v akciji v Vzhodni Prusiji.
Uradni komunikacije, objavljen danes zjutraj v Moskvi, pravi, da so Rusi odbili vse nemške napade na svoje pozicije v Pomeraniji in pri Stargardu, 20 milj vzhodno od Stettina, pristanišnega mesta ob Baltičkem morju, in vrgli sovražnika nazaj z velikimi izgubami. Čez deset tisoč Nemcev je padlo v bitkah z Rusi na tej fronti v zadnjih treh dneh.

Breslava, glavno mesto Šlezije, je popolnoma obkrožena. Berlin je priznal, da so ruske čete udre v mesto in da so v teku ljute bitke.
Ruski letalci so izvršili nove napade na berlinska predmestja. Bombe, katere so vrgli, so porušile več vojaških objektov in zanetile požare.

Moskva je objavila izgube sovražnika v teku obleganja Budimpešte, ogrskega glavnega mesta, ki je trajalo 49 dni. Rusi so ubili in ujeli 253,150 nemških in ogrskih vojakov.

Vojni department prevzel tovarne
Washington, D. C., 19. febr.—Vojni department prevzel tovarne American Enka Corp., Enka, N. C., ki so ustavile obrat zaradi stavke 5000 delavcev. Tovarne izdelujejo tekstilni material za avtne obode.

USPEŠNA DELAVSKA KONFERENCA V LONDONU

De Gaulle zavrnil Roosevelta
Vprašanje reprezentacije Francije

Paris, 19. febr.—Doznavajo se, da je general Charles de Gaulle, predsednikčasne francoske vlade, odklonil Rooseveltovo povabilo, naj se sestane z njim v kraju zunaj Francije, ko se je Roosevelt vračal domov s konferenco "velike trojice" v Jalti na Krimu.
Rooseveltovo povabilo je izročil generalu Jefferson Caffery, ameriški poslanik v Parizu. Poročilo pravi, da je Roosevelt hotel razpravljati z De Gaullem o reprezentaciji Francije na konferenci Združenih narodov, ki se prične 25. aprila v San Franciscu, Cal. Na tej se bodo vršile diskuzije o okupaciji Nemčije.

Očitno je, da je De Gaulle zavrnil Rooseveltovo povabilo iz razloga, ker ni bil povabljen na konferenco "velike trojice". O Rooseveltovi gesti je bila razprava na seji članov francoske vlade. Čeprav se je večina članov te vlade izrekla za sestanek med Rooseveltom in De Gaullem, ni slednji hotel revidirati svojega stališča.

Diplomatični krogi v Parizu so uverjeni, da bo stališče, katero je zavzel De Gaulle poslabšalo odnose med Francijo in Ameriko.

Zakon proti zaprti delavnici podpisan
Pierre, S. D., 19. febr.—Governor M. Q. Sharpe je podpisal zakonski načrt, sprejet v državi, ki bo zahtevala besedo na mirovnih konferencah po zaključitvi sedanje vojne.

Prestizj unij CIO se je dvignil na londonski konferenci, za kar gre zasluga Hillmanu. On je posegel v konflikt med reprezentanti ruskih in britskih unij, ki je nastal po otvoritvi konference, in ga izravnal. Hillman je končal trenje med Citrinejem in Vasilijem Kuznecovom, načelnikom ruske delegacije.

Moskva naznanila smrt generala

Cerniahovski podlegel poškodbam
London, 19. febr.—Moskva je danes naznanila, da je general Ivan D. Cerniahovski, poveljnik tretje ruske armade, katere je prva invadirala Nemčijo, podlegel poškodbam, katere je dobil v bitki z Nemci v Vzhodni Prusiji. Cerniahovski je bil žid in star 37 let.

Tretja ruska armada je pod njegovim poveljstvom okupirala Minak, Vilno, Kovno in skoro vso Vzhodno Prusijo. Cerniahovski je bil najmlajši ruski general in eden največjih strategov. Maršal Stalin ga je nedavno pohvalil v povelju dneva.

Radijsko poročilo iz Moskve pravi, da bo Sovjetska unija izrazila svojo hvaležnost generalu s podelitvijo denarne nagrade njegovi družini v vsoti 125,000 rubljev. Njegova žena Anastazija bo dobivala dva tisoč rubljev mesečno in njegova dva otroka tisoč rubljev mesečno vsak.

Prve enote armade, katere poveljnik je bil Cerniahovski, so udre v Vzhodno Prusijo že v oktobru preteklega leta. V splošni ruski ofenzivi, ki se pričela na vzhodni fronti pred štirimi tedni, je ta armada zasedla skoro vso Vzhodno Prusijo z izjemo Koenigsberga, glavnega mesta, in okolice.

Green in Kelly se sporazumela
Chicago, 19. febr.—Governor Green in župan Kelly sta se sporazumela glede programa javne lastništva cestnih in nadulčnih železnic ter drugih transportnih naprav v Chicagu in okraju Cook. Na podlagi sporazuma bo predložen zakonski načrt državnih zbornic.

Trenje je izzvalo vprašanje dominacije nove mednarodne delavske organizacije. Sprejet je bil zaključek, da si ne more nobena grupa prisvajati dominacije.

Domače vesti

Obisk
Chicago. — Gl. urad SNPJ je 16. febr. obiskal Louis Ambrozich iz Chisholma, Minn.

Pogrešan v vojni
Chicago. — Minka Constatine (roj. Tratar v Mokronogu), je prejela vest, da je na Pacifiku pogrešan njen sin Sgt. William R. Constatine, ki je služil pri letalcih. Član je društva 102 SNPJ, kakor tudi mati.

Na dopustu
Lowber, Pa. — Po 29 mesecih vojne službe preko morja je prišel domov na dopust za 22 dni S/Sgt. Frank J. Klun ki služi pri letalcih. Prišel je s francoskega otoka Corsica.

Is Clevelanda
Cleveland. — Po dolgi boleznini je v bolnišnici St. Luke's umrl Frank Kapel iz predmestja Wickliffe, star 53 let, doma iz Košane pri St. Petru. Zapuščala je žena, dva sinova (pri vojaki), hčer, dve sestri (v Detroitu) in več sorodnikov. V deželi je živel 35 let in bil član društva 142 SNPJ, kakor tudi SDZ in SMZ. — V bolnišnici je umrla Mary Pozelnik, roj. Perko, stara 52 let. Bila je tukaj rojena in zapuščala moža, sina, hčer, brata in več drugih sorodnikov. — Pri družini Tom Maglich so se oglasile rojenice in pustile hčerko. — Iz bolnišnice se je vrnil domov Louis Cimperman. — Po kratki boleznini je umrl v bolnišnici Louis Koščak, star 57 let, doma iz občine Udine, kjer zapuščala brata in več sorodnikov. Tukaj je živel 31 let in bil član SDZ. — V Lutheran Hospitalu se nahaja Anna Fabris z zapadne strani. — Poročila sta se Ann Rossman in Don K. Miller, ki služi pri vojaki v Californiji. — V bolnišnici je umrl Joseph Križnik, star 85 let in doma iz Zirovnice na Gorenjskem, odkoder je prišel v Ameriko pred 34 leti.

Razprava o združitvi Arabcev
Zahteve za neodvisnost Sirije in Lebanona
Kairo, Egipt. 19. febr.—Zunanji ministri šestih arabskih dežel so se sestali na konferenci z namenom, da postavijo podlago združitvi in zaščiti arabske interese na Srednjem vzhodu. Po dolgih letih brezuspešnih naporov so zdaj uverjeni, da je čas dozorel za ustanovitev Zveze arabskih dežel.
Interesi arabskih dežel se križajo z interesi Amerike, Velike Britanije, Rusije in Francije, ki še vedno dominirajo te dežele. Na konferenco so dospeli zunanji ministri Egipta, Saudi Arabije, Iraka, Transjordanije, Sirije, Lebanona in Jemena, kakor tudi Georges Catroux, francoski veščak o arabskih zadevah, kot opazovalec. Zunanji ministri upajo, da bodo formirali enotno fronto kot protutež napram veselam, ki dominirajo arabske dežele.
Arabske dežele vključujejo ozemlja od vzhodnega dela Sredozemskega morja do Rdečega morja, Perzijskega zaliva in Indijskega oceana. Na teh ozemljih so bogata oljna polja, katere zdaj izkoriščajo veselice.
Francoske avtoritete, ki vladajo Siriji in Lebanonu, so si nakopale sovražstvo domačinov. Gotovo je, da bodo zunanji ministri ponovili zahtevo, da morata obe deželi dobiti neodvisnost.
Bodočnost Palestine, ki je pod kontrolo Velike Britanije, bo tudi predmet diskuzij na konferenci. Arabci vodijo opozicijo proti britskemu načrtu, da Palestina postane domovina židov. Večino prebivalcev te dežele tvorijo Arabci.

CHURCHILLOVO POROČILO O KRIMSKI KONFERENCI

Debata v parlamentu o sprejetih zaključkih
PROTEST POLJSKE UBEZNE VLADE
London, 19. febr.—Premier Winston Churchill bo nastopil v parlamentu jutri ali v sredo in poročal o rezultatu konference med njim, predsednikom Rooseveltom in maršalom Stalinom v Jalti na Krimu.

Poročilo bo sledila debata. Gotovo je, da bo grupa konservativcev, ki je podpirala poljsko ubežno vlado v Londonu, katero je "velika trojica" obsodila v smrt, protestirala. Dala je že razumeti, da se ne strinja z zaključkom glede ustanovitve nove poljske vlade, v kateri ne bo prostora za londonske Poljake z morebitno izjemo Stanislava Mikolajczyka, bivšega premijera in voditelja kmečke stranke. Slednji se je zaman trudil v naporih za zblizanje med poljsko ubežno vlado in sovjetsko Rusijo.

Zaključki, sprejeti na krimski konferenci glede usode Nemčije po porazu, so dobili zadovoljiv odmev v Veliki Britaniji. Te kritizirajo le desničarji in kotoliki. Katoliški tednik Tablet se ne strinja z zaključkom glede razkosa Poljske in odločitvi, da mora biti sedež zavezniške reparacijske komisije v Moskvi. Ta komisija bo določila vsoto odškodnine, katero bo morala Nemčija plačati v blagu in delu Rusiji in drugim državam.

Tablet je priznal potrebo ustanovitve nove poljske vlade, zeno pa je naglasil, da bi morali dobiti pozicije v tej članju ubežne vlade v Londonu. Zaključek krimske konference je, da morajo priti v novo vlado le reprezentanti demokratičnih poljskih grup.
Tednik Economist je zavzel skeptično stališče, ker je Rusija dobila dominanco na Poljskem, Finskem, v Rumuniji, Bolgariji in na Ogrskem, Velika Britanija pa v Grčiji.
Poljska ubežna vlada sestavlja protest z obzornostjo zaključkov krimske konference glede bodočnosti Poljske, katerega bo poslala Veliki Britaniji in Ameriki ta teden.

Unija CIO podpisala pogodbo
Vladni odbor odloči o zvišanju plač
Pittsburgh, Pa., 19. febr.—Unija jeklarskih delavcev, včlanjena v Kongresu industrijskih organizacij, in korporacija United States Steel sta naznanili podpis pogodbe, katere veljavnost poteka čez eno leto.
Pogodba predvideva revizijo medne lestvice v smislu priporočil vojnega delavskega odbora. Slednji bo odločil o vprašanju zvišanja plač delavcem, uposlenih v tovarnah jeklarske korporacije. Provizije pogodbe so retroaktivne do decembra 1. 1943.
Voditelji unije so pozdravili sklenitev pogodbe. Stopila bo v veljavo, ko jo potrdi vojni delavski odbor. Člani pogajalnega odbora, kateremu je načeloval Philip Murray, predsednik jeklarske unije in CIO, so soglasno sankcionirali pogodbo. Ta določa med drugim zvišanje plače za štiri in šest centov na uro. Sleherni delavec, uposlen v tovarnah jeklarske korporacije, dobi dva tedna počitnic s plačo.

PROSVETA THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (raven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto...

Cene oglasov po dogovoru... Rokopisi dopisov in nenarodenih člankov se ne vračajo...

Naslov na vse, kar ima stik s listom: PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Glasovi iz naselbin

POROČILO O SHODU

Cleveland, O.—V nedeljo, 4. februarja, se je vršil pod pokroviteljstvom podružnice št. 106 SANSa v Euclidu, O., shod s programom...

Kushlan je z lepimi besedami razložil pomen ustanovitve pomožne akcije in SANSa...

Za govornikom Kushlanom je bil predstavljen poznani euclidski rojak James Rottar...

Za Rottarjem je nastopil Ivan Boštjančič, ki je po čudežnem naključju ušel iz nemškega ujetništva...

Frank Česen nam je nato predstavljal zadnjega govornika Joška Ovna iz Chicagoa...

Stavil zadnjega govornika Joška Ovna iz Chicagoa. Kdor je že kdaj slišal govoriti Ovna, ve dobro, da je Joško dober govornik...

S tem je bila govorniška lista izčrpana, nakar je vodja programa Fr. Česen naznanil, da bodo ženske med občinstvo razdelile kuverte in vsakdo naj pripneva kolikor pač more in vsak naj tudi navede svoje ime...

Po tem naznanilu so nastopili pevci zbora Slovana. Zapeli so tri pesmi in sicer "Pozdrav", "Doberdob" in "Slovene, Srb, Hrvat"...

Zadnja točka na programu pa je bila potrkjalni (tap) in akrobatski ples. Izvajala ga je Jacqueline Ivancic...

Brookfield, Mo.—V petek, 2. februarja, baš ob treh popoldne sem imel nepričakovane obiskovalce...

gledam skozi okno in tedaj zagledam mestnega policaja, ki stopa preko ulice...

Zdaj sem se šele zavedal, da iščejo mene kot bandita...

Takoj so vsi trije prišli v kuhinjo. Miličnik je dejal, da bi radi pregledali moje legitimacije in karte za živce...

Ob priliki, ko bom srečal mestnega policista, ga bom vprašal, kaj so hoteli od mene...

Frank Kroll.

PRISPEVKI ZA STARO DOMOVINO

Cleveland, O.—Kakor je bilo že poročano, sta se na januarjski seji združili tukajšnji podružnici št. 35 JPO-SS in št. 48 SANSa...

Collinwoodski naselbina je uvidela potrebo združenja, ker smo vršili delo pri obeh podružnicah iste osebe...

Januarska seja je bila dobro obiskana, na kateri smo izvolili odbor za to leto...

Prihodnja seja se bo vršila 27. februarja. Seja bo važna in morali bomo storiti potrebne korake...

V mesecu januarju so prispevali za reliefno akcijo sledeči: 25 dolarjev Joseph Zele...

Prizor iz ruske letalske tovarne nekje v Uralih, kjer delavci instalirajo motor na bojno letalo...

Lewis se zopet poigral

John L. Lewis je zopet pokazal kot največji šahovski mojster. Nimamo v mislih igre šaha, pri kateri si najspretnější igralec pribori šampijonstvo...

Skoraj dva tedna smo čitali dan za dnem (vsaj v čikaških listih) o pogajanjih za povrnitev rudarske unije UMWA v Ameriško delavsko federacijo...

Eksekutiva ADF je bila v tem pogajanju z Lewisom zelo pusteljiva. Sprejela je vse njegove originalne pogoje...

Lewis je originalno in tudi pri zadnjem pogajanju insistiral, da se o 50. distriktu ne sme pred faktičnim pridruženjem UMW v federacijo niti govoriti...

Lani je eksekutiva ADF to Lewisovo zahtevo odklonila in insistirala, da se mora vprašanje 50. distrikta rešiti vnaprej...

Lewis je potem zagnal bombo z novo zahtevo, ki jo je vrge v naročje eksekutive na predvečer, ko je imela biti rudarska unija zopet sprejeta v federacijo...

"Apizanje" Vatikana?

Zadnje dni je Vatikan v svetovnem tisku zopet precej v ospredju. Citamo o njegovem reagiranju na jaltski sporazum...

Bivša lublinska in zdaj varšavska provizorična vlada, ki je na vsej črti lutka Moskve, kjer je bila prvotno tudi organizirana...

Katoliška cerkev je bila v stari Poljski namreč tudi največja gospodarska in politična institucija. Zato je lublinska vlada tudi zelo previdno postopala...

Kljub temu pa je Vatikan, ki je imel poleg Španije in do gotove meje tudi Francije v stari Poljski svoj najmočnejši stebri v Evropi, precej nervozen...

Videti je, da je Vatikanu prišlo na pomoč sam predsednik Združenih držav, ki po veri sicer ni katoličan...

In tako smo zadnje dni čitali, da je Roosevelt poslal v Moskvo nikogar drugega kot Edwarda J. Flynna, bivšega predsednika demokratske stranke...

Zimaska slika z zapadne fronte. "Jenkiji" se pomikajo s svojimi tanki skozi neko razbito vas na bojišče.

Za politično akcijo pa so darovali sledeči: društvo št. 71 ABZ \$6 (članarina), klub št. 49 JSZ \$5...

Društvo Kras št. 8 SDZ pa je sklenilo, da se bo pridružilo naši podružnici. Do sedaj je bilo včlanjeno direktno pri SANSu...

Na zadnji delniški seji Slovenske delavske zadrudne zveze je bilo sklenjeno, da SDZZ prispeva \$100 za trpeče rojake v stari domovini...

Apeliramo tudi na posamezne osebe, da prispevajo sedaj, ko je nastopil pravi čas in pokazimo dejansko, da so nam pri srcu naši bratje in sestre v Jugoslaviji...

Torej dad, rojak! Prispevaj, slovenska žena! Prispevajmo vsi v tej kritični uri trpljenja slovenskega naroda...

Poročilo podružnice št. 4 JPO-SS. Sheboygan, Wis.—Po naročilu letne seje podružnice št. 4 JPO-SS podajam sledeče poročilo o njenem poslovanju v letu 1944...

Skupni dohodki s prenosom \$973.46 STROŠKI: Poslano na WRFASD \$500.00 Društveni prispevki poslani JPO-SS 205.68...

Skupni stroški \$773.41 Blagajna je znašala dne 31. decembra \$200.05 Podružnica se najlepše zahvaljuje vsem društvom...

RDEČI KRIŽ IŠČE JUGOSLOVANA Chicago, Ill.—Radi bi izvedeli, kje se nahaja Alfred Fischer, kateri je živel na 3214 West Allgeld, Chicago, Ill. za njim poizveduje Ivana Neugebauer...

RDEČA KOKARDA

Roman iz velike francoske revolucije

STANLEY WEYMAN

(Nadaljevanje)

Turoben klenk zvona je stresel ozračje; in ko mi je njegov žalni trepet še brnel v ušesu, so se približali nagli koraki in za mojimi hrbtom se je oglasil rezek vzklík:

"Ali, tristo peklenščkov, to je zaseda! Pobili nas bodo!"

Obrnil sem se. Tisti, ki je tako tarnal, je bil du Marc, širokousti du Marc, ki me je malo prej zaman poizkušal izzvati. Saint-Alaiska in ranocelnik so bili z njim; vsa četvorica se je vračala od vrat, skozi katero smo bili prišli. Minili so me, odvrtače oči, in naglo krenili proti ozkim stranskim vratom ob znožju starega stolpa, ki so vodila na obzidje. Ko so mi izginili za pomolom zidu, je spet preteče zaklenkalo plat zvona.

Šele tedaj sem se osvestil resničnosti. Začul sem rjovenje besnih glasov na trgu in hrume; množice, ki se je bližala stolnici in kričala: "Na svetilnik! Na svetilnik!" Z galerij katedrale, skozi okna kupol in vse ostale odprtine mogočne in mrke zgradbe, ki je štrlela nad menoj, so se sklanjali ljudje ter mahali in kazali z rokami in iztezali pesti proti meni ali pa nemara proti truplu, ki je ležalo pred menoj. A v tem sem spet začul korake, in ko sem se ozrl, sem iznova zagledal one štiri. Saintalaiskima, čeprav, sta bila bleda in prepadena, so se svetile oči; toda izzivač je bil bel kakor prt in pogled mu je plašno begal na desno in levo.

"Prekletost!" je kričal z ostrim glasom, "obkoljeni smo! Pobili nas bodo. Jaj, ta sodra nas bo pobila! ... Vsi ste priče, da je bil časten boj! Tudi vi ste priča, gospod vikont ..."

"Res dosti nam bo pomagalo, če on to prizna," je porogljivo rekel Saint-Alais. "Oh, če bi bil vsaj doma ..."

"Da, a kako naj pridemo k vam?" je javkal du Marc, ki ni mogel brzdati svoje groze. "Slišite, se je nekaj obrnil k meni, 'pobiti nas hočejo! Ali ni drugega izhoda? Oh, naj mi kdo odgovori! Dajte, povejte!'"

Njegov strah ni vzbujal v meni nikakega sočutja. Niti prstom ne bi bil trenil v njegovo rešitev. Tem bolj pa me je ganil pogled na brata Saintalaiska, ki sta bleda in neodločna stala pred menoj, med tem ko je postajalo besnenje množice vsak trenutek bolj glasno in bolj srdito. Še nekaj hipov in tolpa je morala pridreti do nas; kdo je vedel, ali nas v svojem gnevu ne bo pohodila vseh brez razlike? Jecanje vrat, do katerih so bili že prišli, me je potrdilo v tej domnevi. Skoro nehote sem viknil, da so še ena vrata—samo če so odprta. Ne da bi se oziral, ali gredo za menoj, sem stekel po travi proti stolnici, kačoč jim pot.

Množica je tisti mah že drla na trato, toda skupina dreves nas je skrila njenim očem; tako smo dospeli do nizkih vrat v zidu, ki so vodila v zakristijo in iz nje v kripti. Moje upanje, da jih najdem odprta, je bilo tako neznan, da bi bilo izginilo, če bi se bil le količkaj ustavil, da ga pretehtam. Toda ko smo pritekli do vrat, so se odprla na našo radost sama od sebe in svečenik, ki je izza njih pomolil svoje ostrizeno temje, nam je mignil, naj se podvizamo. Še trenutek in smo bili pri njem. Zapahli so zarodljajali za nami. Do nadaljnega smo bili rešeni!

Spet smo mirneje zasopli. Bili smo v polmračni, dolgi in ozki obokani dvorani, ki ji je trojica lin nadomeščala okna. Du Marcu se je prvemu razvezal jezik.

"Bog nebeški!" je zastokal in si potegnil z roko po čelu, ki je bilo v tej mrzli polsvetlobi

še bolj ostudno blede nego zunaj. "Komaj smo odnesli pete ... Zdaj smo ..."

"Še daleč od tega, da bi bili rešeni," je rešeno odvrnil ranocelnik, "čeprav imamo dovolj razloga, da se zahvalimo gospodu vikontu. Videli so nas. Evo jih!"

Ljudje na strehi so nas bili najbrže videli in povedali drugim, kam smo se skrili, zakaj med tem, ko je ranocelnik govoril, smo začuli topot korakov, udarci so zagrmeli ob vrata in v razpokah lin se je pojavila dvajsetorica mrkih obrazov, ki so tuleč buljili na nas in nas obsipali s psokami. Na srečo so bila hrastova, z železom okovana srednjeveška vrata očitno nalašč napravljena za tak primer in so nam obetala vsaj za nekaj časa varstvo pred naprijateljji. Vendar pa zato ni bilo manj strašno poslušati kričanje množice, čuti jo tako blizu sebe in meriti njeno sovraštvo po tem, kako so besneži razbijali po kamenitem zidu, kakor da ga hočejo porušiti z golimi rokami; česa se nam je bilo šele bati, če bi jim pali v roke!

Spogledali smo se in—morda je bilo to posledica somraka—nobenega obraza nisem videl, ki ne bi bil blede. Toda čakanje ni trajalo dolgo. Župnik, ki nas je bil spustil v zavetje, je naglo odpahnil notranja vrata.

"Toda," je dejal. (Rjovenje divjakov pred vhodom je malone požiralo njegov glas.) "Stopajte z menoj pa vas izpustim skozi južni izhod. Toda podvizajte se, gospoda, podvizajte se!" je nadaljeval, pehaje nas pred seboj. "Podvizajte se, da ne ugajemo našega namena in nas ne prehitijo!"

Lahko si je misliti, da nismo trtili časa. Naglo smo krenili z njim po dolgem, temačnem podzemeljskem hodniku; na koncu tega nas je privedlo pet ali šest stopnic v drugi hodnik. Od tod pa do vrat smo že tekli; ključ se je obrnil v ključavnici in vrata so se odprla. Bili smo v dolgi, tesni sobani, enaki tisti, v katero smo bili najprej prišli. Ko je župnik odklenil vrata na drugem koncu, sem pogledal venkaj. Drevo-red—baš tisti, ki je vodil mimo stolnice proti kapljici—je bil prazen.

"Za časa smo prišli," sem dejal, oddihaje se na svežem zraku.

In ves zasopel od naglice sem jel zahvaljevati svečenika, da nas je otel.

Gospod de Saint-Alais, ki je bil tik za menoj in ki je vse dotlej molčal, je storil istotako. Nato se je oklevaje ustavil na pragu, čeprav sem pričakoval, da mi bo jadrno izginil izpred oči. Končno se je obrnil k meni:

"Gospod de Saux," je dejal z manjšo samozavestjo, nego je bilo njegova navada (sicer pa priznam, da smo bili vsi razburjeni), "rad bi se zahvalil tudi vam. A najin vzajemni položaj ..."

"Na tisto ne mislim več," sem odvrnil osorno. "Toda položaj, v katerem sva bila pred nekaj minutami ..."

"Oh," je dejal in skomignil z rameni, "če gledate na to tako ..."

"Da, prav tako," sem odvrnil, ogorčen, da se upa ta človek govoriti z menoj, ko se kapetanova kri še ni posušila na njegovem meču. "Da, tako gledam na to. In opozirim vas, gospod markiz, da se bo vaš naklep, ki je pravkar ugonobil življenje vrliga moža, strahovito maščeval nad vami, če ga ne opustite."

"Vsekako vas v tem primeru ne bom prosil zaščite," je ošabno odgovoril gospod de Saint-Alais.

To reki je spravil meč v nožnico in neskrbno odšel. Uličica je bila še vedno zapuščena; nikjer ni bilo videti žive duše.

(Dalje prihodnjil.)

družba na severnem kraju Lušice. Ondi gledajo blesteči prizor zahajajočega solca in se potem vrnejo k beli kapelici vrhu hriba, kjer se najlepše vidi po vsaj okolici—globoko v tivatski zalivi, za katerim se dvigajo v sivi dalji pleše glave orjaškega Lovčena, črnogorskega velikana. V mraku se razprostira pred njimi obrežje črnogorsko in tema krije luko in polotok. Iz dalje oznanja glasen zvon večerni mir. Vrhovi skalnatih gora se žare v rumeni svetlobi; očrti vršnih ostrip se plamteč ršejo v temnomodni nebesni svod; niže in niže se spušča bliščeči zavoj. Jasno se svetlo mogočne pečevite stene, ki ločijo zeleno obrežje od kamenitega sveta. V zlatem odsevu se dviga starodavni razrušeni grad nad mestom; celo požidje morske trdnjave vželi od črnobnega ognja. Kakor jasni rušični plamte dolge vrste visokih oken na nasprotnik hribov, in več ta divni prizor se zrcali v morški gladini.

Molče stoji Evdoksija in Hugon drug pri drugem; kakor presenečena gledata gore, dokler se čar ne umakne za vrhove, kjer se stopi v bledeštem mraku.

Na temnem nebu se užigajo zvezde in odsevajo iz morja. Po žirnem pristanšču pojema zvočenje in mirna tišina ju obkroža. V srcih pa jima še zveni zvon blage večera in v prsih jima še vedno plameni krasota razsvetljenih gora.

"Kako lepo je bilo to!" izpregovori Hugon.

"Res lepo, ali dobrega ne po-

meni," odgovori deklica zamolklo.

"Nama vendar ne more pomeniti drugega nego dobro?" reče on iskreno.

Dekle ga pogleda vprašaje ... Vidi se ji, da hoče nekaj reči, ali oče Nikefor jo pokliče, da je čas iti domov.

Rihard je bil vesel in dobre volje, toda Hugon je molčal.

Ko dospedo do vasi, teško najde besed za slovo. Evdoksija še posepne: "Vendar niste bili jezni name? Smem li zopet priti k vam?"

Kratko mu odvrne: "Gospoda sta nam vselej dobrodošla."

Priznanje ni bilo, niti vabilo, in to ga je vzemirilo.

"Kaj ne, ta prizor žarečih gora

U. S. daje dobrim gospodinjam bonus rdečih točk

Patriotične ameriške gospodinjice dobijo vsak dan ekstra rdeče točke, ker izvršujejo delo, ki znaajo edine izvršiti za to deželo.

Za one, ki želijo dobiti bonus rdečih točk, je treba napraviti naslednje. Shranite vsako kapljico porabljene kuhinjske masti. Točno jo nesite k svojem mesarju. Za vsak funt vam bo dal bonus 2 točk ... tako zelo nujno potrebujejo porabljene masčobe, da izdelujejo zdravila, smodnik, umetni gumij, milo in na stotine drugih potrebščin na bojnem polju in na domači fronti. Hranite, dokler ni izstreljen zadnji top!

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR Letnik 1945

vsebuje sedemdeset pripovednih spisov, petdeset pesmi, sedemdeset raznih opisov, nekateri iz zgodovine ameriških Slovencev, tri članke in razprave, razne koledarske in druge podatke ter nad štirideset slik.

Prva slovenska knjiga v Ameriki, v kateri so spisi z bojišč osvobodilne fronte v Sloveniji.

Koledar stane \$1.25

Naročila sprejema: PROLETAREC 2301 S. Lawndale Ave. - Chicago 23, Ill.

DALMATINSKE POVESTI

Igo Kai

ROŠKI BISER

(Nadaljevanje)

Italijanski se Hugon za silo razgovarjal z njim in prijazni stavec, umirovljen ladjevodja, ju povabi k sebi, da si ogledata njegove bogate zbirke, katere je donesil iz morskih pokrajin vsega sveta.

Jako vljudno ju sprejme Evdoksija, saj mora častiti očetove goste.

Hugon se danes ne zanima mnogo za tuje orožje in druge inozemske stvari; njegovo oko se vedno ozira po gibčni deklici, ki na materino zapoved pripravljiva sadje, slaščice in žarečega vina.

Toliko živahneje se razgovarja Rihard s starim mornarjem in ga po vprašanjih in pristojnih ugovorih sili, da pripoveduje o svojih potovanjih.

Ko sede pri mizi, nikakor ne umolkne stari Vladič, nego jima čimdalje živahneje opisuje nekdanje svoje dogodke.

Tako jim hitro mine čas. Zasluzni kapetan se je vselej rad pogovarjal s potniki, torej pro-

tudi danes, naj blagovolita mlada "Evropca" le čisto prihajati v njegovo hišo, kjer ju bodo vselej radostno sprejeli. Posebno Rihard se mu je prikupil. Hugon pa je bolj ugajal ženama.

Razume se, da prijateljja nista zamudila prilike, zahajati k Vladičevi rodbini, in sicer tembolj ne, ker je Evdoksijin ženin po trgovini odpotoval v veliko mesto, kar je Rihard napol nagajivo povedal svojemu prijateljju.

"Hvala Bogu, da se z Evdoksijo lahko pogovarjam tudi francoski," reče nekoga dne Hugon, ko se bližata Vladičevi hiši.

"Hudon, menda veš, da je nevesta?" odgovori mu tovariš resno. "Ne nadejam se, da se ji hočeš utihotapiti v srce."

"Ne boj se; proučujem samo njeno čarobno lice in ustvarjam v mislih sliko, kateri bo ona glavna oseba."

Rihard mu ne oporeka. Samo na tihem mrmra Horacejevo: "Sunt quo auriculo pulverem Olympicum collegisse iuvat ..."

"Kaj meniš?" vpraša ga Hugon.

"Samo to, da je vsaki sliki treba glavne osebe, ničesar drugega," odvrne mu oni; saj je videl in vedel, da je v prijateljjevih mislih Evdoksija že davno glavna oseba ...

Istega večera se sprehajata z Vladičevo rodbino in njenimi znanci na morskem bregu. Rihard se je prijel starega Nikefora Vladiča, Hugon pa je slučajno vodil Evdoksijo. Razkazovali so domačini tujcema sosedne grčice in gore, pristanišča in vasi.

Na vzvišenem prostoru postojajo. Ves širni zaliv zunanjih Bok leži pod njihovimi pogledi.

"Vso drugačno sem si mislil južno Dalmacijo," vzklikne Hugon, "zlasti Boko. O teh resnično čarobnih krajih niti sanjal nisem!"

"Videli boste še mnogo lepšega," reče deklica živo, vesela, da tujeja gospoda toliko zanima njen rojstni kraj.

"In ako mi vi vse živo razlagate, bo mi stokrat mileje," pritrudi Hugon z jasnim pogledom.

Nato stopata za družbo na severno stran. Med mirtami in visokim grmovjem južnega raja, ki ravno cvete kar najlepše, ju vodi pot.

Prav ko solnce zahaja, stoji

pogleda. Potem reče mirno premišljeno: "Dragi Hugon, poslovi mi se rava; najin čas je pošel!" (Dalje prihodnjil.)

All ste naročeni na dnevniki "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

Razni mali oglasi: POTREBUJEMO ŽENSKO za splošno čiščenje in domače pranje tri dni v tednu, \$6.00 na dan in vsaj njo. KIHÉ: Village 2220.

10 ŽENSK tudi šolska dekleta za zbiranje in zavijanje semen, šenost ni potrebna. Tedenska "part time" delo. od 9. ure zjutraj do 4. ure pop. in od 4. ure pop. do 9. ure zvečer. Nujno delo.

Vaughan's Seed Store 133 No. Jefferson 5. nadstr.

DELO DOBE HIŠNICE "JANTRESSES" Ženske za čiščenje Delovne ure od 9:30 popoldne do 12. ure zvečer. Vojno nujna industrija. Rabimo tudi pomočnice v jedilnici. VPRAŠAJTE pri: ILLINOIS BELL TELEPHONE COMPANY "EMPLOYMENT OFFICE" ZA ŽENSK Street Floor 309 W. Washington Street

TISKARNA S.N.P.J. v tiskarsko obrt spadajoča dela Tiska vabil za veselice in shode, vizitnice, častnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih ... VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI ... Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne ... Cene zmerno, unajsko delo prve vrste. Pišite po informacije na naslov: SNPJ PRINTERY 2857-59 S. Lawndale Avenue Chicago 23, Illinois TEL. ROCKWELL 4994

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto iz prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člano ali načlane \$6.00 za eno letno naročnino. Ker vsi člani še plačujejo pri assessmentu \$1.30 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni varoka, reči, da je list predrag za člano SNPJ. List Prosveta je vasa lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad štiral list vsak dan. Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku. Cene listu Prosveta so: Za Zdrav. državo in Kanado \$6.00 Za Chicago in okolico je \$7.50 1 tednik in 4.00 1 tednik in 4.50 2 tednika in 3.00 2 tednika in 3.50 3 tednika in 2.40 3 tednika in 2.90 4 tednika in 1.30 4 tednika in 1.70 5 tednikov in . . . nič 5 tednikov in 1.50 Za Evrope je \$9.00 Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v plenu in si naročite Prosveto. List, ki je vasa lastnina. PROSVETA, SNPJ, 2857 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill. Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$. . . Ime . . . Čl. druživa št. . . Naslov . . . Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledetih članov moje družine: 1. . . Čl. druživa št. . . 2. . . Čl. druživa št. . . 3. . . Čl. druživa št. . . 4. . . Čl. druživa št. . . 5. . . Čl. druživa št. . . Mesto . . . Država . . . Nov naročnik Star naročnik